

INTERNETS - TĀ NAV SPĒLE, TĀ IR TAVA DZĪVE!

KAS IR VIRTUĀLĀ IDENTITĀTE?

Virtuālā identitāte ir tas, kā mēs izskatāmies un prezentējam sevi interneta vidē. Virtuālā telpa bērniem un jauniešiem dod lielāku brīvību identitātes veidošanā salīdzinājumā ar reālo dzīvi. Veidojot savu virtuālo identitāti, bērni un jaunieši apzināti, bet reizēm arī neapdomīgi izvēlas atklāt dažādu personisku informāciju par sevi.

Jaunieši vēlas būt oriģināli, tāpēc profila informācija un aktivitātes virtuālajā vidē ir veids, kā tikt pamanītam un izcelties citu bērnu un jauniešu vidū.

KAS JĀŅEM VĒRĀ, VEIDOJOT SAVU VIRTUĀLO IDENTITĀTI

Profilā iekļautā informācija sniedz pirmo iespaidu par profila īpašnieku. Visbiežāk bērni savos profilos bez personiskās informācijas, kā piemēram, vārds, uzvārds, vecums, tālrunis, skolas nosaukums, vēl atklāj papildu informāciju:

- ▶ Intereses – mīļākā mūzikas grupa, filmas, TV zvaigznes, pulciņi, kuros darbojas utt.;
- ▶ Rakstura īpašības, mēģinot uzsvērt savas labās un sliktās īpašības;
- ▶ Profila bildes, izveidotās bilžu galerijas;
- ▶ Informējošs vai izaicinošs sauklis zem profila bildes;
- ▶ Dienasgrāmata, kurā publicē savu viedokli par dažādām tēmām;
- ▶ Dalība domubiedru grupās u.tml.

Papildu informācija ir kā iespēja jebkurai personai uzzināt vairāk par bērna/jaunieša interesēm un raksturu, tādējādi ir vienkāršāk uzsākt sarunu ar šo personu. Izpētot bērna/jauniešu profilu, nepazīstama persona var izdarīt secinājumus:

- ▶ Kāds ir bērna vecums, izskats, kur mācās, kādā pilsēta/novadā dzīvo;
- ▶ Vai bērns ir sabiedrisks, atvērts saziņai un vēlas iepazīties ar jauniem draugiem;
- ▶ Kādas ir bērna intereses, aizraušanās, kā tiek pavadīts brīvais laiks;
- ▶ Cik bērns ir aktīvs un cik daudz laika viņš pavada virtuālajā vidē;
- ▶ Kāds ir bērna emocionālais noskaņojums un daba.

IEVIETOJOT INFORMĀCIJU INTERNETĀ, BĒRNIEM JĀATCERAS:

- ▶ Nelikt pārāk atklātu un izaicinošu profila fotogrāfiju - citiem var rasties nepareizs iespaids;
- ▶ Viss, kas tiek ievietots internetā, var kļūt pieejams ikvienam interneta lietotājam;
- ▶ Tas, ko par sevi publicē šodien, būs pieejams internetā rīt, parīt, pēc mēneša, gada vai 10 gadiem;
- ▶ Uzmanīties no cilvēkiem, kurus nepazīst reālajā dzīvē, īpaši, ja viņi kļūst pārāk uzmanīgi.

VAI VIRTUĀLĀS DZĪVES AKTIVITĀTES VAR IESPAIDOT REĀLO DZĪVI?

Izmantojot pseidonīmu/lietotārvārdu, bērns vai jauniešs virtuālajā vidē nav pasargāts no emocionālas pazemošanas, zagšanas, atraidījuma, draudu saņemšanas, ņirgāšanās u.c. darbībām.

Pazemotais bērns var izslēgt datoru, tomēr aizmirst notikušo nespēj, un tas var atstāt iespaidu uz ikdienas reālās dzīves gaitām. Iespējams, ka savu pāridarītāju bērns pēc tam satiks skolā vai uz ielas, un tas atgādinās par notikušo, turklāt pazemošana var turpināties reālajā dzīvē. **Pazīmes, ka bērns ir cietis no pazemojuma internetā, var būt dažādas:**

- ▶ nomākts;
- ▶ norūpējies;
- ▶ dusmīgs;
- ▶ nobijies;
- ▶ nerunīgs un domīgs;
- ▶ ieslēdzas istabā un neļauj nevienam ienākt;
- ▶ nevēlas iet uz skolu;
- ▶ nevēlas vairāk lietot internetu;
- ▶ zūd interese par lietām, kuras agrāk sagādāja prieku

Pastāstiet bērniem

Ja saņem nepatīkamas vēstules, draudus, rupjus komentārus, tad:

- ▶ Bloķē piekļuvi savam profilam lietotajam, kurš tevi pazemo, aizvairo vai draud.
- ▶ Ja mācies vienā skolā ar bērnu vai jauniešu, kurš tevi pazemo, tad mēģini izvairīties no saskarsmes ar šo personu.
- ▶ Nemēģini atbildēt savam pāridarītājam ar to pašu – nedraudi, neatbildi tādā pašā rupjā formā, nepazemo utt., tas tikai pasliktinās situāciju.
- ▶ Par notikušo izstāsti vecākiem, skolotājam vai citam pieaugušajam, kuram uzticies;
- ▶ Ja tev nav pie kā vērsties, zvani uz Uzticības Tālruni 116111 – speciālisti tevi uzklausi, atbalstīs un palīdzēs.
- ▶ Mēģini aizmirst šo gadījumu un dari to, kas tev sagādā prieku!

UZVEDĪBA VIRTUĀLAJĀ VIDĒ - CIK DAUDZ MĒS ATĻAUJAMIES INTERNETĀ

Virtuālajā vidē bērni jūtas brīvāki un atļaujas vairāk nekā reālajā dzīvē, jo viņus neviens šeit nekontrolē. Bilde no ballītes, rupji un aizskaroši komentāri, draudi, video ar klases biedru kautiņu, viltus profili u.c. ievietotā informācija - bērni nebaidās ievietot informāciju un brīvi paust savu viedokli, attieksmi, kā arī veikt dažādas nelegālas darbības internetā, viņiem šķiet, ka virtuālajā vidē var atļauties visu, un neviens par šāda veida darbībām netiek kontrolēts vai sodīts.

Pastāstiet bērniem

Darbojoties internetā, atceries:

- ▶ Nedari to, ko pats nevēlētos piedzīvot internetā;
- ▶ Jebkura persona, kuru tu aizvairo, pazemo vai draudi, var griezties ar sūdzību tiesībsargājošajās iestādēs;

- ▶ Tavu uzvedību vērtē citi interneta lietotāji, un tevi var sākt ignorēt;
- ▶ Neatklāj pārāk privātas lietas internetā, kāds cits var tevi par to izsmiet un šo informāciju var izlasīt nepazīstamas personas;
- ▶ Neslēpies aiz viltus profila, lai izspēlētu ļaunu joku vai uzdotos par kādu citu.

ATBILDĪBA INTERNETĀ - NELEGĀLAS AKTIVITĀTES INTERNETĀ

Iemācīt bērnam pieklājību un paskaidrot, ko drīkst un nedrīkst darīt internetā, var vecāki un skolotāji, kas ikdienā ir kopā ar bērnu. Bieži vien bērniem mājās pie datora ir atļauts „viss”, tāpēc svarīgi, lai skolā bērns iegūtu informāciju par drošību un atbildību internetā.

Bērniem jāatceras, ka viņu (vai viņa vecākus) var sodīt par šādām darbībām internetā:

- ▶ Citu aizvairošana, emocionāla pazemošana, draudu izteikšana;
- ▶ Viltus profilu veidošana;
- ▶ Rupjas valodas lietošana;
- ▶ Citas personas datu izpaušana, darbības ar citas personas datiem;
- ▶ Autortiesību pārkāpumi;
- ▶ Pornogrāfisku/erotisku un vardarbību materiālu izplatīšana;
- ▶ Publiski aicinājumi izdarīt likumpārkāpumus.

Pat ja bērns internetā bija domājis pajokoties, par sekām var nākties atbildēt policijas iecirknī, jo cietusī persona var vērsties Valsts policijā vai tiesā.

Svarīgi! Jāatceras, ka pie kriminālatbildības saucama persona, kas sasniegusi 14 gadu vecumu. Līdz četrpadsmit gadu vecumam atbildību par bērna darbībām uzņemas vecāki.

ANONIMITĀTE INTERNETĀ

Daudzi bērni uzskata, ka ir anonīmi internetā, bet šī anonimitāte ir šķietama, jo pastāv vairāki veidi, kā noskaidrot lietotāju un viņa veiktās darbības internetā:

- ▶ Dators internetam pieslēdzas no konkrētas IP adreses;
- ▶ IP adrese tiek piešķirta konkrētai personai, kuru nepieciešamības gadījumā var noskaidrot;
- ▶ Uzņēmums, kas nodrošina internetu, uzglabā saglabājamus datus 18 mēnešus, kurus var pieprasīt policija, lai noskaidrotu abonentu vai lietotāju;
- ▶ Ja tiek dzēsts profils, informācija jebkurā gadījumā ir redzama portāla administratoram;
- ▶ Ja tu lieto svešu datoru, rēķinies, ka paroles dators var saglabāt;
- ▶ Atbildību par ievietoto komentāru forumā uzņemsies tikai tu pats nevis portāla īpašnieks.

Esi uzmanīgs un atbildīgs internetā. Pirms ievieto informāciju internetā, atceries par riskiem un sekām, kādas var rasties.